

Αθήνα, 20/09/2021

Αρ. Πρωτοκόλλου: 304441/50779/2021

ΕΠΕΙΓΟΝ

Πληροφορίες:

E-mail: [redacted]@synigoros.gr

Προς:

**Δήμαρχο Μυτιλήνης,
κ. Κύτελη Ευστράτιο,
Δήμος Μυτιλήνης,
Ελ. Βενιζέλου 13-17,
811 00, Μυτιλήνη
(E-mail: [redacted])**

Θέμα: Αναφορά προς τον Συνήγορο του Πολίτη για επικείμενη διοικητική αποβολή Ρομά από δημοτική έκταση στην κοινότητα Παπάδου Γέρας (αρ. φακέλου 304441)

Αξιότιμε κύριε Δήμαρχε.

Ο Συνήγορος του Πολίτη στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του κατά το άρθρο 103 παρ. 9 του Συντάγματος, το ν. 3094/2003, όπως ισχύει, και τον ν. 4443/2016, έλαβε την εν θέματι αναφορά από την κ. Αρμπελάεθ Άνχελα Μαρία (Γέφυρες Τέχνης – Art Bridges), σχετικά με υπόθεση αρμοδιότητας του Δήμου Μυτιλήνης.

Σύμφωνα με την αναφορά, η κυρία Αρμπελάεθ ενημερώθηκε από κατοίκους καταυλισμού Ρομά που βρίσκεται σε δημοτικό οικόπεδο στη θέση Νταλαγκούκος της κοινότητας Παπάδου Γέρας, ότι στις 24-25/9/2021 πρόκειται να υλοποιηθεί διοικητική τους αποβολή. Σύμφωνα με τους συγκεκριμένους κατοίκους, ενημερώθηκαν κατά το προηγούμενο χρονικό διάστημα από παράγοντες τις τοπικής αυτοδιοίκησης και από ανακοινώσεις της δημοτικής αρχής ότι επίκειται η διοικητική τους αποβολή και η κατεδάφιση των κατασκευών στις οποίες αυτοί κατοικούν. Όπως υποστηρίζει η κυρία Αρμπελάεθ, σε περίπτωση υλοποίησης της διοικητικής αποβολής, οι παραπάνω κάτοικοι, που αριθμούν 10 οικογένειες με 18 μαθητές στο Δημοτικό Σχολείο και 1 μαθητή στο Γυμνάσιο Παπάδου Γέρας, καθώς και με εργαζόμενους στην Υπηρεσία Καθαριότητας του Δήμου Μυτιλήνης και με άτομα με θέματα υγείας, κινδυνεύουν να καταστούν άστεγοι. Με την αναφορά της, η κυρία Αρμπελάεθ ζητά και να υλοποιηθεί «Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική ένταξη των Ρομά στον Δήμο Λέσβου – Έργα στους καταυλισμούς σε Παπάδο και Παγανή», συνολικού προϋπολογισμού για τον Παπάδο Γέρας 1.264.927,7 Ευρώ, για το οποίο έργο φέρεται ότι προβλεπόταν χρηματοδότηση του πρώην Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Βόρειο Αιγαίο 2014 – 2020», με πρόβλεψη για προμήθεια οικίσκων για τη στέγαση των οικογενειών που διαμένουν στον οικισμό, για εργασίες υδροδότησης των εγκαταστάσεων, αποχέτευσης των ακαθάρτων και παροχής ηλεκτρικής ενέργειας, καθώς και για εργασίες ανάπλασης του χώρου (π.χ. δημιουργία παιδικής χαράς, πεζοδρομίων κλπ). Επίσης, η κυρία Αρμπελάεθ ζητά την υλοποίηση και του προγράμματος «Βελτίωση συνθηκών διαβίωσης Ρομά στο Βόρειο Αιγαίο – επιδότηση ενοικίου».



Όπως προκύπτει από τα στοιχεία που συνοδεύουν την αναφορά, στο προαναφερθέν Σχέδιο Δράσης αναφέρεται το από 31-10-2018 Δελτίο Τύπου του Ν.Π.Δ.Δ. «Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης Δήμου Λέσβου». Επίσης, το Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Μυτιλήνης, με την υπ' αρ. 2/2021 από 27-1-2021 απόφασή του, ενέκρινε «τη συγκρότηση διαπαραταξιακής επιτροπής η οποία, σε συνεργασία με το Τοπικό Συμβούλιο Παπάδου, θα εξετάσει τις ενέργειες που πρέπει να γίνουν ώστε οι οικογένειες Ρομά που διαβιούν εντός του δημοτικού οικοπέδου στη θέση "ΝΤΑΛΑΓΚΟΥΚΟΣ" του Παπάδου Γέρας, να βοηθηθούν να φύγουν το συντομότερο από τον χώρο». Με την ίδια απόφασή του, το Δημοτικό Συμβούλιο έδωσε παράλληλα εντολή «στη Νομική Υπηρεσία του Δήμου να προχωρήσει στις αναγκαίες ενέργειες για να γίνει δυνατή η έκδοση Πρωτοκόλλου Διοικητικής Αποβολής, το οποίο και θα εκτελεστεί εντός εξαμήνου.».

Σε σχέση με την υπόθεση της αναφοράς, κρίνουμε σκόπιμο να σας υπενθυμίσουμε ότι, κατόπιν παλαιότερης αναφοράς της ίδιας αναφερόμενης (αρ. φακέλου 276208) προς αυτόν, ο Συνήγορος του Πολίτη απευθύνθηκε με το υπ' αρ. πρωτ. 276208/30509/2020 από 3-7-2020 έγγραφό του και στον Δήμο Μυτιλήνης, σχετικά με τα υγειονομικά θέματα που, κατά την παλαιότερη αναφορά, αντιμετωπίζουν οι έλληνες τσιγγάνοι που κατοικούν σε καταυλισμούς στις περιοχές Παγανή Μυτιλήνης και Παπάδου στη Γέρα Λέσβου, καθώς και σχετικά με τα οφειλόμενα μέτρα προστασίας και πρόληψης της διάδοσης του COVID - 19 στους καταυλισμούς των Ρομά. Ειδικότερα, με το έγγραφό του αυτό, ο Συνήγορος του Πολίτη ζήτησε και από τον Δήμο Μυτιλήνης να τον ενημερώσει αρμοδίως για τις απόψεις και για τις τυχόν ενέργειες στις οποίες έχει προβεί ή προτίθεται να προβεί, σχετικά με τα αναφερόμενα στην αναφορά καθώς και για τα μέτρα τα οποία έχει λάβει για τους Ρομά που διαβιούν σε καταυλισμούς εντός της επικράτειας του Δήμου Μυτιλήνης και, πιο συγκεκριμένα, για την προστασία του πληθυσμού των καταυλισμών στις περιοχές Παγανή Μυτιλήνης και Παπάδου στη Γέρα Λέσβου από τον κίνδυνο διάδοσης του COVID -19. Με το ίδιο έγγραφό του, ο Συνήγορος του Πολίτη επεσήμανε ότι «όσον αφορά τους Ρομά που διαμένουν σε καταυλισμούς, ο Συνήγορος του Πολίτη με κεντρική παρέμβασή του προς τους αρμόδιους υπουργούς (<https://www.synigoros.gr/?i=kdet.el.news.643469>) είχε ειδικά επισημάνει την ανάγκη να ληφθεί μέριμνα για: α) άμεση βελτίωση των παροχών, στο μέτρο του δυνατού και σύμφωνα με τις ανάγκες του κάθε καταυλισμού, προκειμένου να διασφαλιστούν οι αναγκαίες συνθήκες υγιεινής β) ειδική ενημέρωση για τα μέτρα πρόληψης στον καταυλισμό, γ) γρήγορη καταγραφή των οικογενειών και των ατόμων που δεν έχουν πρόσβαση σε επιδόματα ή άλλες παροχές ώστε να διατεθούν τα απαραίτητα για τη διαβίωσή τους, δ) καταγραφή ευπαθών ατόμων εντός της κοινότητας (ηλικιωμένοι, άτομα με αναπηρία ή χρόνια πάθηση, μικρά παιδιά, παιδιά με προβλήματα υγείας).» Μέχρι σήμερα ο Συνήγορος του Πολίτη δεν έχει λάβει απάντηση από τον Δήμο Μυτιλήνης επί του προαναφερθέντος εγγράφου του, κατά παράβαση του άρθρου 4 παρ. 5 του ν. 3094/2003, όπως ισχύει, ως προς την υποχρέωση των δημόσιων υπηρεσιών να συνεργάζονται κατά την έρευνα του Συνηγόρου του Πολίτη.

Σε σχέση με το θέμα της νέας αναφοράς για τους Ρομά στην κοινότητα Παπάδου Γέρας, ο Συνήγορος του Πολίτη, στο πλαίσιο των προαναφερθεισών αρμοδιοτήτων του, ενημερώνει τον Δήμο σας ότι, σε σχέση με τις πρόχειρες εγκαταστάσεις διαβίωσης Ρομά, ισχύουν τα εξής:

- Όσον αφορά πληθυσμούς διαβιούντες υπό καθεστώς κοινωνικού αποκλεισμού και ακραίας μειονεξίας, όπως οι μετακινούμενοι τσιγγάνοι, πρωτίστως οι Δήμοι, εντός των διοικητικών ορίων των οποίων είναι εγκατεστημένος αυτός ο πληθυσμός, υπέχουν υποχρέωση ειδικής μέριμνας με σκοπό την αποτελεσματική κοινωνική ένταξη του πληθυσμού. Ο τρόπος υλοποίησης της ως άνω αρμοδιότητας των Δήμων εξειδικεύτηκε με τη ρύθμιση που εισάγει η ΚΥΑ Γ.Π.23641/03 (ΦΕΚ Β-973/2003), τροποποιητική της Υγειονομικής διάταξης Α5/696/83 «για την οργανωμένη εγκατάσταση πλανοδίων». Σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ. 2 της απόφασης αυτής «Μέχρι την ρύθμιση των θεμάτων που αφορούν στην μόνιμη εγκατάσταση των ανωτέρω επιτρέπεται η προσωρινή εγκατάσταση αυτών εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις των επομένων άρθρων». Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ. 2 «Δεν επιτρέπεται σε κανέναν σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις η έστω και προσωρινή εγκατάσταση σε περιοχές που μπορεί να επηρεάσουν τη δημόσια



υγεία (πηγές υδροληψίας πόσιμου νερού κ.λπ). ...», ενώ σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 1 «*Η οργάνωση και εποπτεία της λειτουργίας των εγκεκριμένων χώρων εγκαταστάσεως γίνεται από τον Δήμο ή Κοινότητα*». Επιπλέον, ισχύουν πλέον και οι διατάξεις του ν. 4483/2017, άρθρο 159, για την προσωρινή μετεγκατάσταση ειδικών κοινωνικών ομάδων, των Ρομά συμπεριλαμβανομένων, βάσει των οποίων διατάξεων οι ενδιαφερόμενοι ΟΤΑ υποβάλλουν σχετικό αίτημα στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων. Σημειώνουμε ότι, σύμφωνα με την παρ. 8 του προαναφερθέντος άρθρου: «*Σε περίπτωση που η προσωρινή μετεγκατάσταση των ευπαθών κοινωνικών ομάδων της παραγράφου 1 δεν είναι εφικτή λόγω έλλειψης διαθέσιμου και κατάλληλου χώρου, με κοινή απόφαση των Υπουργών της παραγράφου 1, μετά από γνωμοδότηση της Επιτροπής Προσωρινής Μετεγκατάστασης Ειδικών Κοινωνικών Ομάδων, δύνανται να εγκαθίστανται προσωρινές ή κινητές μονάδες υγιεινής και ατομικής καθαριότητας με κοινόχρηστες τουαλέτες, κοινόχρηστα λουτρά και υποδομές πλύσης ιματισμού, είτε εντός της υφιστάμενης περιοχής εγκατάστασης αυτών είτε σε γειτονική δημόσια, δημοτική ή ιδιωτική έκταση, εφόσον αυτή διατίθεται για το σκοπό αυτόν, ακόμα και όταν δεν έχει υποβληθεί σχετικό αίτημα του οικείου δήμου.*». Επομένως, καταρχάς ο Δήμος Μυτιλήνης οφείλει να προβεί σε συγκεκριμένες ενέργειες, προτείνοντας τη διαμόρφωση χώρου οργανωμένης εγκατάστασης για τους εν λόγω Ρομά, σύμφωνα με τις προαναφερθείσες διατάξεις, σε συνεργασία με το παραπάνω υπουργείο (Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας).

- Όπως ορίζει η κείμενη νομοθεσία, ερμηνευόμενη σύμφωνα με το Σύνταγμα, αλλά και τις κατευθυντήριους της νομολογίας του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, η τυχόν ανάγκη μετακίνησης του πληθυσμού αυτού δεν θα ήταν δυνατόν σε καμία περίπτωση να πραγματοποιηθεί δια της υποχρεωτικής απομάκρυνσής του, παρά μόνον εφόσον τους υποδεικνύεται η μετεγκατάστασή τους σε συγκεκριμένο προκαθορισμένο χώρο, κατάλληλο για το σκοπό αυτό και κατάλληλα διαμορφωμένο σε υποδομές, ώστε να ανταποκρίνεται σε βασικές προδιαγραφές, προσωρινής, έστω, αξιοπρεπούς διαβίωσης. Ως εκ τούτου, η κατεδάφιση των αυθαιρέτων πρόχειρων κατοικιών των Ρομά, χωρίς την προηγούμενη μετεγκατάστασή τους κατά τα προαναφερθέντα, είναι ιδιαίτερα επαχθής και ατελέσφορη διοικητική ενέργεια για τη συγκεκριμένη ειδική κοινωνική ομάδα, καθώς δεν αντιμετωπίζει, έστω και προσωρινά, το οικείο ζήτημα, αλλά το μεταθέτει σε άλλη περιοχή εγκατάστασης.
- Όσον αφορά στην προστασία κοινωνικών ομάδων και την υπέρ αυτών λήψη θετικών μέτρων, ο νόμος 2790/2000 στο άρθρο 6, παρ. 2, 3, πέραν των διατάξεων που αφορούν στην στεγαστική αποκατάσταση των ομογενών, ορίζει σαφέστατα με την παρακάτω προσθήκη ότι στις «*ειδικές κοινωνικές ομάδες*» συμπεριλαμβάνονται και Ρομά καθόσον, σύμφωνα με το νόμο 3448/2006, άρθρο 34, παρ. 1 «*Στην έννοια των ειδικών κοινωνικών ομάδων της παρ. 11 του άρθρου 13 του ν. 3212/2003 (ΦΕΚ 308 Α')*, για την εκτέλεση επειγόντων στεγαστικών προγραμμάτων αποκατάστασής τους, περιλαμβάνονται και οι Έλληνες Τσιγγάνοι».
- Οι Δήμοι, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, κατά το άρθρο 75, κεφ. Ι παρ. ε' περ. 2, 3 και 5, του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (ν. 3463/2006, όπως ισχύει), εφαρμόζουν πολιτικές ή συμμετέχουν σε δράσεις και προγράμματα που στοχεύουν στη μέριμνα, υποστήριξη και φροντίδα ευπαθών κοινωνικών ομάδων, μεριμνούν για τη στήριξη αστέγων και οικονομικά αδύνατων δημοτών, ενώ σχεδιάζουν και εφαρμόζουν προγράμματα ή συμμετέχουν σε προγράμματα και δράσεις για την ένταξη αθίγγανων κ.α. ευπαθών ομάδων στην κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ζωή της τοπικής κοινωνίας. Αυτές τις αρμοδιότητες, οι Δήμοι τις ασκούν σε συνδυασμό με τις γενικότερες διατάξεις περί θετικών δράσεων και ειδικών μέτρων για τις ομάδες που μειονεκτούν (Ν. 4443/2016, άρθρο 7, και άρθρο 21 Συντάγματος). Επομένως, οι Δήμοι οφείλουν σε κάθε περίπτωση να μεριμνούν για την επίλυση τέτοιου είδους κρίσιμων βιοτικών προβλημάτων των Ρομά.

Κατόπιν των ανωτέρω, παρακαλούμε να μας ενημερώσετε, το συντομότερο και εγγράφως, για τις απόψεις σας και τις ενέργειές σας όσον αφορά στην φερόμενη ως



επικείμενη διοικητική αποβολή των Ρομά από δημοτική έκταση στην κοινότητα Παπάδου Γέρας, συνοδεύοντας την απάντησή σας με κάθε σχετικό έγγραφο ή στοιχείο, προς τεκμηρίωση της νομιμότητας των ενεργειών του Δήμου σας σε σχέση με την υπόθεση. Επαναλαμβάνουμε ότι, κατά τα προαναφερθέντα, ο Δήμος σας οφείλει να προβεί σε ενέργειες, στην κατεύθυνση κατάλληλης διαμόρφωσης χώρου οργανωμένης εγκατάστασης ή και εξεύρεσης άλλης μορφής αξιοπρεπούς στέγασης για τους / τις εν λόγω Ρομά, πριν προβεί στη διοικητική τους αποβολή ή και σε κατεδάφιση των πρόχειρων κατασκευών στις οποίες αυτοί / αυτές διαμένουν.

Αναμένοντας την ανταπόκρισή σας, παραμένουμε στη διάθεσή σας για τυχόν διευκρινίσεις ή συνεργασία για την επίλυση του ζητήματος.

Με εκτίμηση

Καλλιόπη Λυκοβαρδή
Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη

Κοινοποίηση:

1. Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας, Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, Σταδίου 29, 105 59, Αθήνα.
(E-mail: ggp@yeka.gr)

■ κ. Αρμπελάεθ Άνχελα Μαρία,
Art Bridges Γέφυρες Τέχνης,

■
■
(E-mail: artbridges.info@gmail.com)